

Gyermekjátékok

Addig-addig csipkelődünk évekként azelőtt a „Füre lépni tilos!” feliratú táblák miatt, míg végre száműztük azokat a parkokból. Az utolsó táblát a Füre lépni szabad című magyar film búcsúztatta el, s ezzel zöld utat kaptak a gyerekek a zöld gyepen: hadd játszanak, úgysí olyan kevés mozgási lehetőségük van. Ilyen előzmények után láttuk meg Algyón a „Figyelmeztetés! A parkban játszani tilos!” feliratú táblát. Nem évekként azelőtt. Tegnap. Először hinni sem akartunk a szemünknek: hogyhogy tilos a parkban játszani? Hát akkor hol lehet? Az úttesten, a vasúti sínek mellett, a Tisza hullámtérén? Meg aztán legjobb tudomásunk szerint a sakkozás, az ugrókötelezés, a barkochbázis és a dupla vagy semmi is játék. Szórakoztató, pihentető vagy éppen az ellustult izmokat mozgató, de nem nagy helyet igénylő játék. Miért ne adhatna ezekhez helyet az algyői park? Vagy talán arra cé-

loztak a tábla kihelyezési, hogy a közeli ablakok és az úttest forgalma miatt veszélyes lehet ott a labdázás? Akkor ezt kellett volna felírniuk arra a táblára. Különben sem vezet jóra, ha mindentől eltiltjuk a gyermekeket. A sok tiltó szónak az lesz a vége, hogy felteszik a kérdést: mit kezdünk magunkkal? Mert miután megkapták és gyorsan megunták az elektromos építőszekrényt, a távirányítású tűzoltóautót és a négyszáz forintos, csupacsipke hajasbabát, miután — a szülői kényeztetés eredményeképpen — már nem tudnak mit kezdeni az üres mosóporos dobozzal, a cernagurigával, nyafogni kezdenek: mit játszunk? Kórusban kérdezik. Egészséges, értelmes gyerekek, ha összevonnak a játszótérre, nem tudnak mit kezdeni egészségükkel és értelmükkel. Jobb híján utánozzák a tévében látott indiánok harci stílusát, kardnak képzeltek botokkal, puskának megtett lécekkel csépelik egymást, szülei és

a gyermekorvosok nem kis aggodalmára. Rájuk szőlünk, piszkos lesz a ruhátok, ne másszatok fel a fára, tegyétek le azokat a botokat, megszúrjátok egymást. Szerencsés esetben meghallgatják az intelmet, aztán mélabús arccal ülnek a padon, a lépcsőkorlátban, a fűvön. Unatkoznak.

A ma srácai nem ismernek szülei gyermekkori kedvenc játékeit, a számháborúzás, a karikázás, a komámasszony, hol az olló? Feledésbe merült az adj király katonát, az ipapacos bújócskázás, amihez pedig nem kell más, csak játszótárs? Nem elfelejtett játékok ezek, meg sem ismertek inkább. Legálább itthon legyen egy kis nyugtunk — mondjuk nekik, pedig arra, hogy tudjanak és szeressenek játszani, meg kell tanítani őket. Hálójuk az lesz, hogy egyedül és egymással is értelmes játékot játszanak majd. A parkokban is.

Pálffy Katalin

Hontalanok zsákutcája (2.)

Hárman az ár ellen

Latina és Padriciano között nemcsak a távolság nagy, a különbség is. Háromszor annyian laknak itt a hajdanvolt laktanyában. A légerőrség és a léger vezetői gondosan elkülönítik a nációkat. Vigyáznak, hogy egy szobába egy nemzetiségiek kerüljenek. A veszekedéseket így sem tudják megakadályozni. Éjszakánként gyakran veri fel sikoltás a tábor csendjét. A szobákból vad dulakodás hallatszik, a légerőrök futásától hangos az udvar.

— A Padricianoban még talán normálisabb az élet — emlékezik Pajor Mihály. — Ott még a kosztra is gondosabban ügyelnek. Latinán azonban már teljes a kiszolgáltatottság. Csakhamar rájöttünk, hogy az olaszok jól keresnek ezeken a légereken. Az amerikaiak pénzezik, de a csőrő menekültek nem sokat látnak ebből. Ezért is vannak a balhé. Latinán felére csökken minden, pocsekább a koszt, egyetlen, ami megmaradt, hogy Amerikából származó, használt cuccokból válogathatunk. November végén már hideg volt, melegebben kellett öltözködnünk.

— Említette a veszekedéseket. Miért veszekedtek?

— Legalább tizenhátféle náció élt együtt a légerben. A jugók, a lengyelek, az albánok, a görögök, és a románok mindig veszekedtek, ha volt rá okuk, ha nem. Olyan nap nem volt, hogy a légerőrök ne használták volna a gumibotot.

— Mivel teltek napjaik?

— Eleinte egymást érték a kihallgatások. Akik még nem voltak katonák, azokkal, mondjuk, kevesebbet törődtek. A katonaviseltek mindennap vitték valahová. Egy haver mesélte — Ignégyi Imrének hívják. Nyíregyháza mellől, egy kis faluból disszidált —, hogy térképeket raktak eléje. Katonai objektumok voltak rajta. Faggatták, ismeri-e őket. Meg, hogy ki volt a parancsnok a seregben. Meg ílyesmiket. Amikor engem kihallgattak, azt kérdezték

tőlem, ki volt itthon a főnököm. Hirtelen nem jutott eszembe. Míg gondolkodtam, azt kérdezi az egyik férfi: nem... bácsi? És megmondta itthoni főnököm nevét. Elhültem. Honnan tudhatja?

— Csakhamar rájöttünk arra is, hogy beépített spiclik élnek közöttünk. Többnyire az isztriaiak voltak a besúgók, akiket az ismert határincidensek után szinte a tenyerükön hordtak az olaszok. Egyik-másik magyarul is beszél.

— Hogyan lehet tovább jutni Latináról?

— Egy-egy kivándorlási akcióra sokat kell várni. Hónapokat, néha fél évet. Közben jönnek toborozni innen-onnan. A 18—23 éveseket a Dél-afrikai Köztársaságba viszik. A szakképzetteknek és a katonaviselteknek többet ígérnek. Hajcsárok, vagy zsoldos katonák lehetnek a négereknél.

— Magának hogyan sikerült?

— Én a Caritas útján szerettem volna Svédországba kijutni. Szalai János Nyugat-Németországba igyekezett, mert valahol ott élnek a rokonai. A kérésemet elutasították. Akkor határoztam el, hogy mindenképpen megszököm. A légerben megismerkedtünk Marton Imre 34 éves fiatalemberrel, aki Kondorfáról disszidált már régebben. Az ő vezetésével szöktünk meg Latináról, december 2-án.

Pajor Mihálynak ekkor még tartott a pénze. Szalait is, Martont is ő pénzelte. Szállásról, útiköltségről, ételről, itálról ő gondoskodott. Az első útjuk Rómába vezetett, látni akarták a Szent Péter teret. Aztán sok viszontagsággal átszöktek Ausztriába, így jutottak el Salzburgig, majd tovább. A Salzburg folyó vasúti hídján gyalog mentek át az NSZK-ba, hogy vonattal folytathassák útjukat Münchenig. Itt ölelkeztek össze utójára Szalaival.

Martonnal Pajor Hamburgba utazott, ahol az éjszakát egy váróteremben

töltötték. Amikor elunták magukat, csavarogtak a városban. Az igazoltató őrszem bekísérte őket, de miután nem találták őket a nyilvánított bűnözők listáján, továbbmehettek. Padburgnál átszöktek a dán határon, s este már Koppenhágában, a Hotel Vikingben hajtották álmra a fejüket. December 6-án hajó vitte őket Malmöbe, Svédországba. Itt azonban csak annyi idejük volt, hogy pénzt váltsanak, a rendőrség elfogta őket, s rabszállító kocsival érkeztek vissza Koppenhágába. A tartóztatás okát senki nem közölte velük, Pajor Mihály itt, a börtönben döbrent rá végleg, hogy helyzete kilátástalan. Marton Imrével nem találkozott többé, hiába kérte, hadd beszéljen vele, nem engedték. A kihallgatásaihoz is külön tolmácsot szereztek. A börtönőr tanácsolta: maradjon Dániában, Margit királynőtől kérjen letelepedési jogot. Rokkantságára tekintettel, talán méltányolják. Pajor azonban Svájcba akart visszajutni.

— Ot nappal karácsony előtt közölték vele: ha akar, visszatérhet hazájába. Nem emlékezik, sírt-e akkor. Ezer svéd koronáért repülőjegyet váltott, s Koppenhágától Budapestig már nagyon rövidnek tűnt az út. Kifosztva, kiábrándulva tért vissza. Idehaza szülei, testvérei várták. Amikor beért a faluba, éppen harangoztak...

Pósfai H. János

A szeptemberi Tisztáj

A Magyar Tudományos Akadémia szeptember 9—15. között Budapesten rendezte meg a IV. Nemzetközi Finnugor Kongresszust. A Tisztáj új számában összeállítás jelent meg, amelyben Ilyés Gyula kongresszust közzé tett sorait olvashatjuk, Hajdú Péter a konferencia történetéről, hasznáról-értékéről, témáiról írt, több tanulmány pedig östörténeti, nyelvészeti kérdésekkel, a finn, illetve a szamojegek népek irodalmával foglalkozik. Konsztantin Ivanov csuvas költőt bemutató tanulmány-

nyal és a költő versével zárul az összeállítás.

A versrovatban Fodor András, Sipos Gyula, Zelt Zoltán, Kiss Benedek, Tornai József, Czégő Zoltán költeményei jelentek meg, Féja Géza és Újhelyi János elbeszélése egészíti ki a folyóirat szépirodalmi anyagát. Gazdag a szeptemberi szám kritikai rovata. Szabó Iván vásárhelyi tárlatáról olvashatunk értékelést, a művész egyik rajza, valamint Csikós András művei illusztrálják a Tisztáj 9. számát.

Mozinézők — éjszaka

A vártnál nagyobb sikert hozott a kezdeményezés — Lesze folytatás?

A mozik szakemberei azt tartják, ugyanúgy nem nélkülözhetik a piackutatást, mint az üzletek, a más „portékával” foglalkozók. A tájékozódásra a legkézenfekvőbb megoldást használják: elvegyülnék a zsbongó, várakozó emberek között és — nem szégyenlik bevallani — hallgatják miről beszélgetnek. S mi más is lehetne a téma a mozi előcsarnokában mint a film. Ki-ki feleleveníti legemlékezetesebb élményeit, sokan — még jeggyel a kezükben — tudni vélik, milyen lesz az előadás, melyet nemskára megnéznek. A mozi „piackutatója” ezekből a beszélgetésekből is leméri, s persze a filmek látogatottságát rögzítő statisztikából melyek voltak a legnépszerűbb előadások.

A filmszínházak törzközönységét az egészen fiatalok és az idősek alkotják, jobbra hiányzik a középkorú réteg. Rájuk számítottak a Vörös Csillag moziban, amikor július elsejétől bevezették az éjszakai előadásokat. S hogy elképzelésük talákozott a közönség igényével, azt mi sem bizonyítja jobban, hogy minden különböző népszerűsítés nélkül is jól elterjedt a késő esti filmvetítések híre.

Nagy sikerű, főként szórakoztató filmeket tűztek műsorra, köztük a Szélid motorosokat, az Onibabát, a Sötét Torinót. Minden előadás telt házzal dicsekedhet, legtöbbször már napokkal előtte minden jegy elkelt. A filmek nemcsak Szegedről, hanem a környező községekben, sőt Hódmezővásárhelyről is vonzódtak az érdeklődőket: júliusban tizenkilencezer látogatót. Ekkora sikerre maguk a kezdeményezők sem számítottak, augusztustól kezdve már a Szabadság mozi is bevonták az éjszakai vetítésekbe. Nem csappant az érdeklődés a bemutatók iránt sem, a Monsieur Verdoux, az Ostromállapot is egy csapásra meghódította a közönséget. Jól gondolták a Vörös Csillagban, hogy az éjszakai előadásoknak a többitől eltérő, sajátos közönsége van. Elképzelésüket igazolja az is, hogy a szokásos időben kezdődő vetítések sem vesztek vonzerejükből.

A moziüzemi vállalat kezdetben csak tapogatózott, kóstolgatta a közönséget, ma már ott tart, hogy nehéz lesz visszakoznia. Szeptember végével megszűnnek az éjszakai előadások, éppen akkor, amikor a legmegszáhlottabb mozirajongók: a főiskolások és az egyetemisták visszatérnek Szegedre. (Az alkalmankénti Art Kinókra sok diák nem jut el.) Erdemes lenne közvéleménykutatást végezni a városban: vajon az őszi és a téli idő-

szakban is a mostanihoz hasonló népszerűségnek örvendene az éjszakai mozi? Vannak, akik biztosra veszik. Azzal is érvelnek: a késő esti előadások pótolhatnák a hiányzó filmmúzeumot, Nemcsak archív, filmtörténeti ritkaságokat várnak, hanem a legsikeresebb produkciók ismétlését, s a legújabb, legértékesebb filmek elővetítését is. Hogy ez már nem lenne igazi filmmúzeum? Sebj, lenne a helyi igényeknek adottságoknak megfelelő éjszakai mozi, szegedi módra.

L. Zs.

Vízügyi kiállítás

Vízügyi műszaki fejlesztési kiállítás nyílt kedden Szentendrén, az Országos Vízügyi Hivatal és a Vizgáldalkodási Tröszt rendezésében. A szeptember 7-ig megtekinthető kiállítás megnyitóján Vincze József, az OVH elnökhelyettese ismertette a vízügyi vállalatok műszaki fejlesztési munkáját, amelyek eredményeként mind több korszerű technikai eszköz és módszer segíti például az árvízvédekezést, a vizek szennyezések elleni védelmét, a folyamszabályozást és nem utolsósorban a vízellátás javítását.

A kiállításon 72 hazai és külföldi vállalat, illetve intézmény működés közben mutatja be az új, korszerű munkagépeket, anyagokat, automatikus jelzőrendszereket, és ismerteti a környezetvédelem új módszereit.

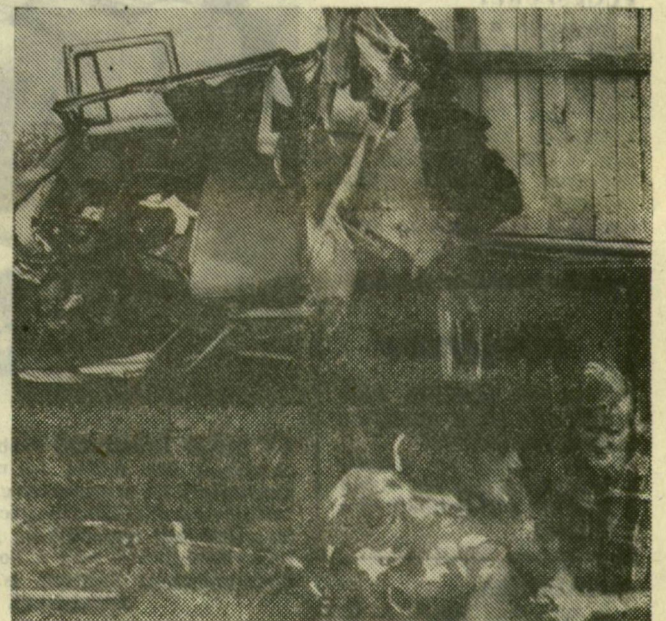
Új üzem Barcson

A Chemical Barcson mintegy félmilliárd forintos költséggel alakít ki üzemet. Várhatóan 1976 végén kezdik meg a termelést. Az építő-

iparnak adnak majd egy-egy üzemegység erősítésű poliészter szerkezeti elemeket, burkolóanyagokat.

Összeütközött két kamion

Ketten életüket veszítették

Acs S. Sándor felvétele
A szerencsétlenül járt francia kamion összetört motorháza és vezetőfülkéje

Hétfőn este háromnegyed kilenkor Kisteleknél összeütközött egy francia és egy csehlovák kamion. A balesetet egy lovas kocsi okozta, amelyet Karakas József, Kistelek, Tanya 567. szám alatti lakos hajtott. Szemtanúk állítása szerint a lovas kocsi nem volt kivilágítva. Mögötte ment tompított világlítással a francia kamion, amelyet Ohlmann Jean Marie francia állampolgár vezetett. A lovas kocsit későn vette észre, és fékezés nélkül behajtott. Az útarokba dobta a lovas kocsit, majd áthaladt a menetirány szerinti bal oldalra, és összeütközött a vele szemben jövő csehlovák kamionnal, amelyet Frantisek Svoboda csehlovák állampolgár vezetett. A francia kamion to-

vábbhaladt, majd egy fánnal ütközve megállt.

Utasa volt a francia kamionnak Knoop Mata Gertrúdia Elizabeth NSZK-beli állampolgár. A francia kocsi csiban mindketten olyan súlyosan sérültek, hogy a helyszínen életüket veszítették. A lovas kocsi hajtója, akit a baleset okozásáért a felelősség elsősorban terhel, könnyű sérülést szenvedett. A csehlovák kamion speciális motorokat és gépeket szállított, a francia kamion egy személykocsit, amelyel előzőleg Knoop Mata Gertrúdia Elizabeth karambolozott. A gépjárművekben és az áruokban keletkezett kár meghaladja a kétfélmilliárd forintot. A baleset körülményeinek tisztázására a rendőrség folytatja a vizsgálatot.

Közületek, vállalatok, magánosok részére fehér színű,

jó állapotban levő
1500-AS
POLSKI-FIAT
SZEMÉLY-
GÉPKOCSI
ELADÓ.

Erdelkődni:
MEH Központ, Szeged,
Tábor u. 7/B. Műszak. x

200 literes
vashordók

olajtárolásra és egyéb célra

eladó.

Universál Ipari Szövetke-

zet, Szeged, Bajai út 1.
A vásárlást 1975. augusztus
31-én 8—12 óra között lehet
lebonyolítani.